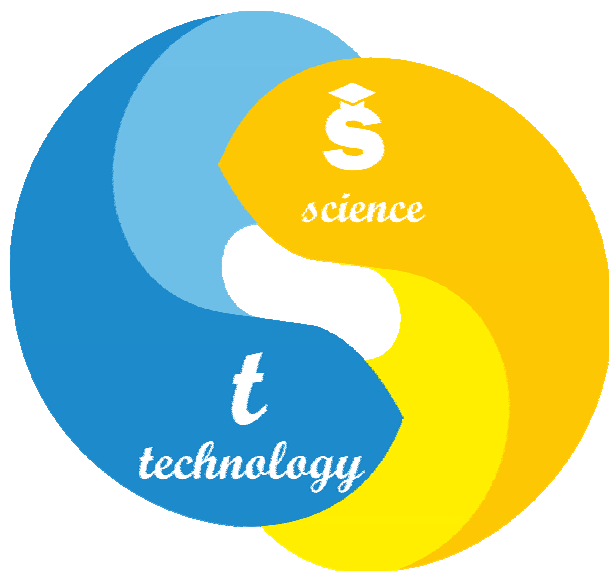

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І
ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ІНСТИТУТ ПРОМИСЛОВИХ ТА БІЗНЕС ТЕХНОЛОГІЙ»**

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

**КАФЕДРИ
ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

**Збірник наукових праць
Випуск 5**

Дніпро УДУНТ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ
І ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ІНСТИТУТ ПРОМИСЛОВИХ ТА БІЗНЕС
ТЕХНОЛОГІЙ»

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

КАФЕДРИ
ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 5

Дніпро УДУНТ 2023

Рекомендовано Вченою радою Українського державного університету науки і технологій: протокол № 2 від 04.10.2023.

В 90 Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД): зб. наук. праць. Вип. 5 / ред. кол.: О. В. Михайлюк (голова ред. кол.) та ін. Д.: УДУНТ, 2023. 120 с.

Досліджено питання документознавства, інформаційної діяльності та керування персоналом підприємства в історико-культурному та соціально-комунікативному контекстах, вивчено роботу архівних, бібліотечних, інформаційних тощо установ. Збірник побудовано на матеріалах роботи кафедр гуманітарного та суспільного профілю ННІ «ІПБТ» УДУНТ та інших споріднених ЗВО.

Для документознавців-фахівців, викладачів вищих, середніх спеціальних навчальних закладів, аспірантів та студентів-документознавців.

Редакційна колегія:

д-р іст. наук, проф. **О. В. Михайлюк**

(голова редакційної колегії),

канд. тех. наук **О. В. Іващенко**

канд. філол. наук, доц. **К. А. Прокоф'єва**

(заступник голови редакційної колегії, відповідальний секретар),

канд. пед. наук **О. М. Решетілова**

канд. іст. наук, доц. **С. В. Савченко**

Рецензенти:

д-р філос. наук, проф. **В. І. Палагута**

(професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»),

д-р філос. наук, проф. **О. В. Халапсіс**

(завідувач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ)

ЗМІСТ

СТАТТІ

- О. П. Лучанінова**
НОВЕ ПЕДАГОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА
ЯК ВИМОГА ЧАСУ6
- О. О. Федотова**
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ11
- К. А. Прокоф'єва**
ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ СВІТУ19
- І. М. Безена**
ШКІЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК З ІСТОРІЇ:
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТВОРЕННЯ ТА ЕКСПЕРТИЗИ32
- Н. Г. Мосюкова**
ХРИСТИЯНСЬКІ ЦЕРКВИ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ
В КІНЦІ 40-Х РОКІВ ХХ СТОРІЧЧЯ40
- К. А. Прокоф'єва, Ю. С. Нікітчук**
ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ ...43
- М. С. Дубов**
ПРАВОВА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ ЗАКОНУ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ
ПРОГРАМУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ»)48
- О. М. Решетілова**
ОСОБЛИВОСТІ МОВИ І СТИЛЮ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ДОКУМЕНТА
В ГАЛУЗІ СУДОЧИНСТВА53
- І. Ю. Богданова, Я. В. Дорошук, О. С. Шаповал**
ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ОСНОВА
КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ59
- О. М. Решетілова, А. О. Соломчак**
ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ У КАДРОВОМУ ДІЛОВОДСТВІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ66

католицьких спільнот області було заблоковано владою, єдиний у Дніпропетровську костел у громади відібрали.

Бібліографія

1. Бондарчук П.М. Особливості релігійної ситуації в Україні у середині 1940-х – на початку 1950-х рр. // Український історичний журнал. 2010. №2. С. 137-163.
2. Державний архів Дніпропетровської області (далі ДАДО). Ф. Р-6463. Оп. 1. Спр. 3.
3. ДАДО. Ф. Р-6463. Оп. 1. Спр. 4.
4. ДАДО. Ф. Р-6463. Оп. 1. Спр. 5.
5. ДАДО. Ф. Р-6463. Оп. 1. Спр. 6.
6. ДАДО. Ф. Р-6463. Оп. 1. Спр. 7.
7. ДАДО. Ф. Р-6463. Оп. 2. Спр. 7.
8. ДАДО. Ф. Р-6464. Оп. 1. Спр. 2.
9. ДАДО. Ф. Р-6464. Оп. 1. Спр. 3.
10. Мосюкова Н. Римо-католицькі спільноти Дніпропетровщини у другій половині 1940-х років // Старожитності Лукомор'я. 2022. №4 (13). С. 97-105.

Надійшло до редколегії 31.03.2023, прорецензовано та рекомендовано до друку доц. Савченком С.В.

УДК 007:316.63+002:001

К. А. Прокоф'єва, Ю. С. Нікітчук
(Дніпро)

ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Аналізуються комплекс організованих суспільних дій, якій дає можливість для обміну інформацією усім без виключення представникам людського співтовариства.

Ключові слова: соціальні комунікації, система, суспільна взаємодія, обмін інформацією.

The complex of organized social actions, which provides an opportunity for information exchange to all representatives of the human community without exception, is analyzed.

Key words: social communications, system, social interaction, information exchange.

Соціальна комунікація (англ. social communication) – обмін між людьми або іншими суб'єктами цілісними знаковими повідомленнями, у яких

відображені інформація, знання, ідеї, емоції тощо, обумовлений цілим рядом часово та просторово значимих оцінок, конкретних ситуацій, сфер і норм спілкування, прийнятих у даному суспільстві, суспільній верстві, середовищі, товаристві тощо.

Як зазначає професор В.В. Різун, «... під соціальними комунікаціями необхідно розуміти таку систему суспільної взаємодії, яка включає визначені шляхи, способи, засоби, принципи встановлення і підтримання контактів на основі професійно-технологічної діяльності, що спрямована на розробку, провадження, організацію, удосконалення, модернізацію відносин у суспільстві, які складаються між різними соціальними інститутами, де, з одного боку, у ролі ініціаторів спілкування найчастіше виступають соціально-комунікаційні інститути, служби, а з іншого – організовані спільноти (соціум, соціальні групи) як повноправні учасники соціальної взаємодії. Ці комунікації є соціально маркованими, бо передбачають взаємодію з соціально визначеними групами людей. Соціальні комунікації утворюються за законами спілкування, але, як і будь-які технологічні речі, передбачають використання наукових знань про спілкування та про все, що використовується для організації суспільно-комунікаційної справи» [1].

Щодо терміна в однині «соціальна комунікація», то цілком допустимі, пише В. В. Різун, «... два значення: 1) соціальна комунікація як різновид соціальної взаємодії; 2) соціальна комунікація (частіше у цьому значенні – суспільна) як різновид публічного спілкування, що є окремим видом суспільно-культурної діяльності і лежить в основі соціальних комунікацій».

Словосполучення «соціальна комунікація» зазвичай пояснюють трояко: як передача інформації, ідей, емоцій у вигляді знаків, символів; як процес, що пов'язує частини соціальної системи одна з одною; як механізм, що дозволяє визначати поведінку іншої людини.

Соціальні комунікації професор О.М. Холод визначає як комплекс організованих дій (збір інформації, її обробка, трансляція і верифікація впливу інформації на споживача), що спрямовані на обмін соціально важливою інформацією та регулювання соціальних дій, взаємодій і відносин між соціальними суб'єктами й об'єктами у суспільстві. Соціальні комунікації, на його думку, це системні процеси формування соціальних практик за допомогою комунікаційних технологій під час створення інформації, її пошуку,

упорядкування, трансляції, обміну, збереження й вимірювання впливу на реципієнта.

В Україні термінологічним вважається вживання цього словосполучення у множині – «соціальні комунікації», що передбачено законодавчо (Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2006 року за № 1718 «Про доповнення переліку галузей науки, з яких може бути присуджений науковий ступінь» і наказ Вищої атестаційної комісії України від 14 грудня 2007 року за № 67 «Про внесення змін і доповнень до Переліку спеціальностей, за якими проводяться захисти дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань»). Згідно до паспорта спеціальності: «Соціальні комунікації – галузь науки, яка вивчає сутність, закономірності соціальних комунікацій, процеси, структури та форми соціально-комунікаційних відносин».

Соціальні комунікації є видом соціальної інженерії. Існують науки про соціальні комунікації. Їх сім: 27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій; 27.00.02 – документознавство, архівознавство; 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство; 27.00.04 – теорія та історія журналістики; 27.00.05 – теорія та історія видавничої справи та редагування; 27.00.06 – прикладні соціально-комунікаційні технології; 27.00.07 – соціальна інформатика.

Напрями досліджень:

- теорія та закономірності розвитку комунікаційної системи суспільства;
- історія соціально-комунікаційних інститутів суспільства;
- етапи становлення соціально-комунікаційних структур, форм та процесів;
- історія важливих наукових відкриттів щодо знакових систем,
- інструментів, способів документалізації інформації;
- розвиток соціально-комунікаційної культури суспільства;
- аналіз, становлення та розвиток основних напрямів діяльності документально-інформаційних структур (бібліотек, бібліографічних служб, центрів науково-технічної інформації тощо);
- методологічні, методичні та організаційні засади функціонування документально-інформаційних структур у системі соціальних комунікацій;

- закономірності розвитку засобів трансляції концептуальної, фактологічної та методографічної інформації як складових соціальної комунікації;

- семіотика соціальних комунікацій;

- стратегія розвитку соціальних комунікацій, концепції трансформації комунікаційних систем;

- комунікаційні канали;

- комунікаційні відносини та інформаційна культура суспільства, теорія комунікаційних потреб;

- концепції соціальної інформації та знань у сучасній науці;

- інформаційна технологізація суспільства;

- теорія, історія та методологія наукових дисциплін соціально-комунікаційного циклу;

- професіологічні аспекти підготовки кадрів для сфери соціальних комунікацій;

- інформаційно-когнітивна динаміка суспільства.

В сучасній науці можна виділити кілька основних підходів до розуміння сутності соціальної комунікації як публічного спілкування:

- механізм, завдяки якому забезпечується існування та розвиток людських відносин, який включає в себе всі розумові символи, засоби їх передачі у просторі та збереження у часі (Чарльз Кулі);

- обмін інформацією між складними динамічними системами та їх частинами, які здатні приймати інформацію, накопичувати її та перетворювати (Аркадій Урсул);

- інформаційний зв'язок суб'єкта з тим чи іншим об'єктом (Мойсей Каган);

- спосіб діяльності, який полегшує взаємне пристосування людей (Тамотсу Шибутані);

- акт відправлення інформації від мозку однієї людини до мозку іншої (Пол Сміт, Кріс Беррі, Алан Пулфорд);

- специфічний обмін інформацією, процес передачі емоційного та інтелектуального змісту (Андрій Зверінцев, Альвіна Панфілова).

Методологічним підходом до вивчення явищ, процесів, функцій соціальних комунікацій, за професором В.В. Різуном, є соціально-комунікаційний підхід. Суттю цього підходу є фіксація, моніторинг, опис,

аналіз та інтерпретація даних у системі понять соціально-комунікаційного інжинірингу, а точніше – з точки зору того, чи здійснює об'єкт дослідження на соціум той вплив, який технологічно закладався, і як соціум відреагував на об'єкт впливу. Дослідження комунікаційних об'єктів у соціальному вимірі обов'язково включає:

- фіксацію досліджуваного об'єкта у природній для нього системі суспільних координат (зв'язок із соціальною групою, фахом, віком, освітою, переконаннями, вірою тощо);

- спостереження за досліджуваним об'єктом в соціальних умовах;

- експериментування з досліджуваним об'єктом у реальних або лабораторно відтворених соціальних умовах;

- опис результатів спостережень чи експериментів відносно соціально заданих параметрів;

- аналіз результатів досліджень у соціально заданому контексті;

- соціально зорієнтована інтерпретація результатів аналізу.

Виділяються три основні (базові) функції соціальної комунікації як виду публічного спілкування:

- інформаційна означає, що завдяки соціальній комунікації в суспільстві передається інформація про предмети, їх властивості, явища, дії та процеси;

- експресивна визначає здатність соціальної комунікації передавати оціночну інформацію про предмети або явища;

- прагматична функція означає, що соціальна комунікація є засобом, який спонукає людину до певної дії та реакції.

Соціальна комунікація є об'єктом вивчення багатьох наук – як гуманітарних, так і точних. Кожна наука виокремлює з комунікації як об'єкта дослідження свій предмет вивчення:

- технічні дисципліни вивчають можливості та способи передачі, обробки та зберігання інформації, створення спеціальних кодів – систем певних символів та правил, за допомогою яких можна представити необхідну інформацію;

- психологія та психолінгвістика розглядають фактори, які сприяють передачі та сприйняттю інформації, причини, які ускладнюють процес міжособистісної та масової комунікації, а також умотивованість мовної поведінки комунікантів;

- етнографія вивчає побутові та культурологічні особливості комунікації як спілкування в етнічних ареалах;
- лінгвістика займається проблемами вербальної комунікації – нормативним та ненормативним вживанням слів та словосполучень у мові (як усній, так і письмовій);
- паралінгвістика спеціалізується на засобах невербальної комунікації;
- соціолінгвістика досліджує проблеми, пов'язані з соціальною природою мови та особливостями його функціонування у різних соціумах, а також механізми взаємодії соціальних та мовних факторів, які обумовлюють контакти між представниками різних соціальних груп;
- соціологія досліджує проблеми зв'язків та відношень окремих соціальних суб'єктів (окремих особистостей, малих та великих соціальних груп);
- в політології виник окремий напрям, який досліджує політичні процеси з точки зору інформаційного обміну між суб'єктами політики;
- документознавство цікавлять інформаційні властивості та комунікаційна спроможність документа.

Бібліографія

1. Різун В.В. Теорія масової комунікації. К., 2008.
2. Холод О.М. Соціальні комунікації: тенденції розвитку. К., 2018.

Надійшло до редколегії 31.03.2023, прорецензовано та рекомендовано до друку проф. Михайлюком О.В.

УДК 351/354:004

М. С. Дубов
(Київ)

ПРАВОВА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ ЗАКОНУ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПРОГРАМУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ»)

Розглядається нормативно-правова база організації електронного урядування та основні положення Закону України «Про Національну програму інформатизації», який вступив у силу 1 березня 2023 р.

Наукове видання

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

**кафедри документознавства та інформаційної діяльності
(КДІД)**

ННІ «ІПБТ» УДУНТ

Збірник наукових праць

Випуск 5

Підписано до друку 30.10.2023. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский. Облік.-вид. арк. 6,2. Умов. друк. арк. 6,34. Замовлення № 120

Навчально-науковий інститут
«Інститут промислових та бізнес технологій»
Українського державного університету науки і технологій
49005, м. Дніпро, пр. Гагаріна, 4

Кафедра документознавства та інформаційної діяльності УДУНТ